

But he did not pull

והא לא משך –

OVERVIEW

האומר תנו מנה ruled that משנה said in the name of רב that when our money was piled and present. is only in a case where the money was piled and present. The גמרא challenged this and asked 'but the שליה did not make a משיכה' on this money (until the benefactor died), so how can he acquire the money on behalf of the recipient. תוספות explains why we cannot answer this question based on the rule of מצוה לקיים דברי המת.

asks: תוספות

תימה מאי פריך הא קיימא לן (לקמן דף טו,א) מצוה לקיים דברי המת -

It is astounding! What does the גמרא ask, 'והא לא משך'; but we have an established rule that it is a מצוה to fulfill the words of the deceased -

אם כן לוקי מתניתין בבריא משום מצוה לקיים דברי המת -

Therefore let us establish our משנה in the case of a healthy benefactor and the reason it is to be given to the recipient מיתה (even though no קנין was made), is because מצוה לקיים דברי המת?!

answers: תוספות

ויש לומר כיון דחכמים פליגי¹ ארבי מאיר ולית להו מצוה לקיים דברי המת -

And one can say; since the חכמים argue on ר"מ and they do not maintain מצוה לקיים דברי המת, so -

אף על גב דקיימא לן כרבי מאיר לא בעי לאוקמי מתניתין כיחידא -

Even though we uphold the ruling of ר"מ that מצוה לקיים דברי המת, nonetheless the גמרא did not want to establish our משנה according to a single individual (ר"מ) -

offers a corollary: תוספות

כדאשכחן בפרק כל הגט (לקמן ל,א) דלא מוקי שמואל מתניתין² כיחידא כרבי יוסי דאמר -

As we find in פרק כל הגט that שמואל did not want to establish the משנה there

¹ See the גמרא there on טו,א.

² The משנה there states that one may lend money to a כהן, etc., with the understanding that instead of giving the כהן תרומה, he will withhold the תרומה as payment for the loan until it is paid up, עיי"ש. The גמרא there asks, 'but the כהן never received it', so how can it be considered as belonging to the כהן (so that it is considered payment for the loan), etc. שמואל offered one answer. answered (differently) that the משנה is according to יוסי ר' who maintains עשו כהן (who wanted people to lend money to כהנים, etc.) ordained that it is considered as if the כהן acquired the תרומה (and it can be deducted from the loan). The גמרא explains that שמואל did not use the answer of כיחידא לא מוקמינן עולא since עולא

according to an individual, namely ר' יוסי who maintains that-

עשו שאינו זוכה כזוכה אף על גב דבפרק קמא דבבא מציעא (דף יב,א) סבר שמואל כוותיה³ –

The חכמים 'made one who cannot acquire as if he can acquire', even though that in the first פרק of ב"מ, we find that שמואל agrees with ר"י, but since he is a יחידא, we do not establish the משנה according to his view, and the same applies here.

תוספות offers an alternate answer:

ועוד יש לומר דלא מצי לאוקמי מתניתין משום דמצוה לקיים דברי המת –

And in addition one can say; that the גמרא could not establish the reason of our מצוה לקיים דברי המת on account of משנה –

דאם כן מאי איריא צבורין אפילו אין צבורין נמי⁴ –

For if indeed that was the reason then, why does רב state that the משנה is in a case of צבורין, even if it was not צבורין, we should also be required to give it to the intended recipient since מצוה לקיים דברי המת –

דסבר הגמרא⁵ מצוה לקיים כולי שייך אפילו במלוה⁶ –

For the גמרא maintains that 'מצוה לקיים וכו' is applicable even by a מלוה –

דבבריא לא חיישינן למנה קבור⁷ מדלא פירש⁸ –

Since by a בריא we are not concerned for a 'מנה', since he did not specify that he is referring to a מנה קבור.

תוספות asks:

ואם תאמר⁹ ולרב גופיה תיקשי דלוקמא משום דמצוה לקיים דברי המת אפילו אין צבורין –

And if you will say; so let us ask on רב himself; let him establish the משנה because of מצוה לקיים דברי המת and we are discussing even if it is not צבורין?! Why did רב rule that the משנה is only by צבורין?

³ ר' יוסי rules there in a ברייתא that if one hires a sharecropper for harvesting, the worker's minor son may gather the gleanings (even though the father is a partial owner who is prohibited from taking the gleanings even if he is poor). The גמרא explains that the חכמים ordained that the child (who ordinarily cannot be זוכה for himself, only for his father) can be זוכה for himself. שמואל rules that the הלכה is יוסי.

⁴ Therefore we must assume that (at least) רב maintains that the reason we give it is not associated with 'כו' מצוה לקיים. See forthwith (see footnote # 9) why indeed רב did not establish the משנה because of מצוה לקיים.

⁵ תוספות adds this lest we argue that מצוה לקיים ד"ה is only by פקדון [or by מנה זה], therefore תוספות points out that by מנה קבור there is no concern.

⁶ במנה סתם. רש"י amends this to read:

⁷ See the גמרא later on this עמוד that by a שכ"מ if he did not say מנה זה but מנה [סתם], we are concerned maybe he 'buried' a מנה somewhere and he means to give this buried מנה, but not from his 'revealed' estate.

⁸ See following ד"ה אית תוס' that the concern of מנה קבור applies only to a שכ"מ since he is distraught and therefore forgot to mention that he means the מנה קבור. However by a בריא who has all his faculties intact, we assume that if his intention was for a מנה קבור he would have specified and since he did not there is no concern of מנה קבור.

⁹ This question is (seemingly only) on the second answer of תוספות. See footnote # 4.

answers: תוספות

ויש לומר דרב לא סבר לה כרבי מאיר אלא כרבי יוסי -

And one can say that רב does not agree with ר"מ (that מצוה לקיים דברי המת), but rather he agrees with ר"י -

כדפסיק שמואל בפרק מציאת האשה (כתובות דף סט,ב)¹⁰ נמי כר' יוסי -

Like שמואל who also ruled like ר"י in פרק מציאת האשה.

offers an alternate answer (to the original question): תוספות

ועוד מפרש רבינו תם דלא אמרינן מצוה לקיים דברי המת -

מצוה לקיים דברי המת ר"ת that we do not maintain אלא בדבר שהושלש מתחלה לכך ביד שלישי -

Unless it was placed in escrow initially for that purpose by a third party -

דומיא דהמשליש מעות לבתו (שם דף סט,ב)¹¹ ותנו שקל לבני¹² (שם) -

Similar to the case of 'one who deposits in escrow money for his daughter', or the case of 'give a שקל for my son'¹³ -

ובמתניתין משמע שלא הושלש לכך מתחלה מדלא קתני תנו מנה זה לפלוני¹⁴ -

However in our משנה it seems that the money was not placed in escrow initially for this purpose (of giving the money to the intended recipient), since it does not say in the משנה, 'give this מנה, but rather תנו מנה, omitting the 'זה'.¹⁵

anticipates a difficulty: תוספות

ולא דמי להולך מנה לפלוני דלקמן דאמרינן עלה מצוה לקיים דברי המת -

And the case of תנו מנה לפלוני in our משנה is not similar to the case later where he

¹⁰ The משנה there cites a case where a father set aside a sum of money for his daughter's benefit by a third party with instructions on how to spend the money. The father dies and the daughter marries. The daughter wants that her husband should receive the money and he will spend it as she wishes. ר"מ maintains that the money should remain by the third party and spent as the deceased father instructed since מצוה לקיים דברי המת, while ר"י maintains we listen to the daughter; indicating that there is no מצוה לקיים דברי המת.

¹¹ See previous footnote # 10.

¹² The case there is when someone said, 'give my son an allowance of no more than one שקל per week', and he died. The rule is that we do not give him more than one שקל from the estate even if the cost of living requires more than a שקל. The גמרא there says that this ruling follows the view of ר"מ that מצוה לקיים דברי המת.

¹³ In both these the money was deposited in escrow for a specific purpose; it is only then that (even) ר"מ maintains מצוה לקיים דברי המת. See 'Thinking it over'.

¹⁴ See previous תנו מנה וד"ה האומר. If the משנה would have written תנו מנה זה, this would indicate that he is giving the שליח this מנה initially for a specific purpose to give it to the intended recipient, then the rule of מצוה לקיים דברי המת would apply; however since it does not say זה, this indicates that he asked the שליח to disburse the funds that the שליח already had. See following footnote # 15.

¹⁵ The actual case of the משנה according to רב (and ר' זבדי) is when the monies are צבורין, which indicates the money is present. However it is צבורין in the possession of the שליח, and was not deposited there by the benefactor initially to be given to the recipient, but rather to be held in custody for the owner (or as a loan), therefore the rule of מצוה לקיים is not applicable, but rather we need the rule of מעמד שלשתן (see מהר"ם שי"ף). (מהרש"א [הארוך], מהר"ם שי"ף).

- מצוה לד"ה rules concerning that case גמרא said, 'bring a מנה לפלוני', where the ואף על גב דלא תנא זה –

Even though the ברייתא does not mention זה?!¹⁶

תנו and הולך responds; the two expressions תוספות

דהולך מנה לפלוני משמע שפיר בלא זה שמוסר לו באותה שעה להוליד¹⁷ -

For when saying 'הולך מנה לפלוני', even without זה it genuinely implies that he is giving the שליח the money at that moment to bring it to the recipient; הולך implies the current transfer of funds -

יותר מבתנו מנה לפלוני -

More than when he says 'תנו מנה לפלוני' without 'זה', where it does not imply at all that there is a current transfer of funds. Therefore we do not say מלד"ה by מנה.

תוספות offers proof that מלד"ה is only when it was initially deposited for this purpose:

וכן משמע בפרק מי שמת (בבא בתרא דף קמט,א) גבי איסור גיורא¹⁸ -

- גר the איסור regarding פרק מי שמת -

דלא הוי מהני ביה טעמא דמצוה לקיים דברי המת בתריסר אלפי זוזי שהפקיד לרבא -

Where the concept of מלד"ה would not be effective regarding the twelve thousand זוז which איסור deposited by רבא; the reason (seemingly) is -

לפי שלא הופקדו מתחלה לתתם לרב מרי -

רב מרי רבא in order to give them to רבא. Because they were not deposited initially

This proves that מלד"ה is only when it was initially deposited for this specific purpose.

תוספות questions the validity of this proof:

ויש לדחוק דשמא לא אמרינן מצוה לקיים דברי המת אלא כשהשליש מתרצה -

And it is possible, albeit with difficulty, to refute this proof, that perhaps we do not say מלד"ה only when the שליח agrees to transfer the funds [and even in a case where it was not מתחילה לכך] -

ורבא לא היה חפץ להיות שליח לכך –

רב רבא did not want to be a שליח for this purpose to transfer the money to מרי, therefore we cannot use the concept of מלד"ה.

¹⁶ This contradicts that which תוספות just stated that without זה, we do not say מלד"ה.

¹⁷ The word הולך implies that he is being given something now to bring it to the recipient.

¹⁸ איסור was a גר and his son מרי רב was conceived before איסור converted, making מרי רב ineligible to inherit his father איסור. Previously איסור deposited twelve thousand זוז by רבא, which איסור wanted to transfer to his son מרי רב (since איסור was dying). רבא was hoping to retain the money for himself after איסור died (since איסור was a גר שאין לו יורשים), and he was saying that איסור is not able to transfer the money to מרי רב legally. Seemingly רבא should be required to give the money to מרי רב (after איסור's death) since מלד"ה!

איסור גיורא offers an additional refutation to the proof from תוספות

ועוד אומר רבינו תם דבגר לא אמרינן מצוה לקיים דברי המת –

And furthermore says the ר"ת that by a גר we do not say מלד"ה –

דכל דאיתיה בירושה מצוה לקיים דבריו הואיל ולא פסק כחו מאותו הממון דמכחו יורשין –

For wherever the concept of inheritance applies, then it is a מצוה to fulfill the words of the bequeathed since his power did not cease from that money, for they inherit it because of him the מוריש –

אבל גר דליתיה בירושה ופסק כחו מממונו אין מצוה לקיים דבריו –

However by a גר where there is no inheritance and his power over his money ceases, there is no מצוה to fulfill his wishes.

תוספות offers a proof that a גר is different (regarding מלד"ה):

וכי האי גוונא אמרינן התם דכל דאיתיה בירושה איתיה במתנת שכיב מרע¹⁹ כולי:

And the גמרא there says something similar that by whomever there is ירושה there is the concept of מתנת שכ"מ, etc.

SUMMARY

We do not establish the משנה because of דברי המת, because it is the opinion of a יחיד (even though it is the הלכה), and רב disagrees with this ruling. Alternately we say מלד"ה only when it was initially deposited for this purpose.

THINKING IT OVER

Why do we differentiate, regarding דברי המת, מצוה לקיים²⁰ whether it was הושלש²¹ or not?

¹⁹ When a שכ"מ (a deathly ill person) makes it known that he wishes to grant money, no further קנין is necessary. רבא said that איסור גיורא cannot grant מרי רב the money through מתנת שכ"מ since there is no concept of ירושה by איסור גיורא (he has no heirs). Similarly תוספות understands that just like there is no מתנת שכ"מ by a גר since he is not ירושה, therefore there is also no מלד"ה by a גר. That is why רבא was not obligated דברי המת, but not (necessarily) because it was not הושלש מתחילה לכך.

²⁰ See footnote # 13.

²¹ See נח"מ (בד"ה אלא).